[2023] 5 ఎస్.సి.ఆర్.

రోపెన్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ సర్వీసెస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

v.

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ ఓఆర్ఎస్.

(SLP (C) నెంబరు 3006 ఆఫ్ 2023)

ఫిబ్రవరి 07, 2023

(డాక్టర్ ధనుంజయ వై.చంద్రచూడ్, సీజేఐ, పమిడిఘంటం శ్రీ నరసింహ, జె.బి.పర్దివాలా, జె.జె.

మోటారు వాహనాల చట్టం 1988 - సెక్షన్ 2(1 ఎ), 93, 96 - మోటార్ వెహికిల్ అగ్రిగేటర్ మార్గదర్శకాలు 2020 - అగ్రిగేటర్ లైసెన్స్ - మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ద్విచక్ర వాహనాలకు అగ్రిగేటర్ సేవలను అందించడానికి పిటిషనర్ యొక్క క్లెయిమ్ - లైసెన్స్ మంజూరు కోసం దరఖాస్తు - 2020 మార్గదర్శకాలను పాటించనందున ఆర్టీఓ తిరస్కరించింది - హైకోర్టులో సవాలు చేయబడింది విచారణ సందర్భంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నోటిఫికేషన్ జారీ చేసింది, దీనిలో అగ్రిగేషన్ మరియు రైడ్ పూలింగ్ తో సహా రవాణాేతర వాహనాలను రవాణా వాహనాలుగా ఉపయోగించడానికి అనుమతించాలా వద్దా అనే అంశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని పేర్కొంది - ఈ ప్రయోజనం కోసం ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేశారు - కమిటీ నిర్ణయం వరకు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు సాధారణ ప్రజలు మరియు ప్రయాణీకుల రహదారి భద్రతను నిర్ధారించడానికి అగ్రిగేటర్ల ద్వారా రవాణాయేతర వాహనాలను పూలింగ్ చేయాలని ప్రతిపాదించాయి. అట్లార్జ్ - 2020 మార్గదర్శకాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి అక్షాంశ స్థాయిని వదిలివేస్తున్నాయని, దాని ఆధారంగా పిటిషనర్లకు లైసెన్స్ పొందే అపరిమితమైన హక్కు ఉంటుందని హైకోర్టు అభిప్రాయపడింది - అప్పీలుపై: నోటిఫికేషన్ సవాలును స్వీకరించే ప్రసక్తే లేదు

- పిటిషనర్లు రాజ్యాంగంలోని 226వ అధికరణాన్ని హైకోర్టు ముందు కొనసాగించే స్వేచ్ఛ ఉంటుంది - అందువల్ల అగ్రిగేషన్, రైడ్ పూలింగ్ ప్రయోజనాల కోసం రవాణాయేతర వాహనాలను ఉపయోగించడంపై నిర్ణయం తీసుకునే ముందు మొత్తం వ్యవహారాన్ని కమిటీ పరిశీలించాలని హైకోర్టు తీసుకున్న నిర్ణయాలతో ఆర్టీవో ఉత్తర్వులు ముడిపడి ఉన్నాయి - 2020 మార్గదర్శకాలను పాటించలేదనే కారణంతో ఇది జారీ చేయబడిందని ఆర్టీఓ ఉత్తర్వులు సూచిస్తున్నాయి - రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సమర్పణపై తుది నిర్ణయం తీసుకున్న తర్వాత కమిటీ నివేదిక ప్రకారం, పిటిషనర్లు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయంలో సూచించిన అటువంటి నియమనిబంధనలను అనుసరించిన తరువాత వారి చట్టపరమైన పరిష్కారాలను కొనసాగించడానికి అర్హులు .

ఎక్స్ ట్రా ఆర్డినరీ/ఒరిజినల్ jurisdiction: స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్ (సివిల్) నెం.3006 ఆఫ్ 2023.

బాంబే హైకోర్టు 07.03.2022 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి 2020 పిల్ నంబర్ 9775 లో.

తో

స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్ (సివిల్) నంబర్లు 3007, 3008 2023, రిట్ పిటిషన్ (సివిల్) నంబర్లు 95, 142.

ముకుల్ రోహత్గీ, డి.ఎస్.నాయుడు, సీనియర్ అడ్వకేట్, శ్రీమతి ఫెరెష్టే సేథ్నా, శ్రీమతి అనురాధ దత్, శ్రీమతి సుమన్ యాదవ్, చైతన్య కౌశిక్, అభిషేక్ తిలక్, శ్రీమతి ప్రప్తి కేడియా, శ్రీమతి శివానీ సంఘవి, సుయాష్ భావే, మోహిత్ తివారీ,

ఆశిష్ మిశ్రా, శుభం ఐరి, అమన్ దత్తా, శ్రీమతి బి.విజయలక్ష్మి మీనన్, డి.గౌరవ్ అగర్వాల్, శ్రీమతి ఆకృతి చౌబే. పిటిషనర్ కోసం అడ్వకేట్లు.

తుషార్ మెహతా, ఎస్ జి, శ్రీమతి ఇందిరా జైసింగ్, శ్రీమతి గాయత్రి సింగ్, సీనియర్ అడ్వకేట్.

సిద్ధార్థ్ ధర్మాధికారి, ఆదిత్య అనిరుద్ధ పాండే, శ్రీరంగ్ బి వర్మ, అభికల్ప్ ప్రతాప్ సింగ్, భరత్ బాగ్లా, శ్రీమతి కీర్తి దధీచ్, శాంతనురోహిత్ శర్మ, భువన్ కపూర్, రోహిత్ ఖరే, శ్రేయా సక్సేనా, నుపుర్ఈ కుమార్, పరాస్ నాథ్ సింగ్, రోనితా భట్టాచార్య బెక్టర్, రోహిన్ భట్, ఆనంద్ దిలీప్ లాంగే, అక్షయ్ దేశ్మిఖ్, అవినాష్ ఝా, ప్రతివాది అడ్వకేట్స్.

కోర్టు తీర్పుఇచ్చినది **డాక్టర్ ధనుంజయ వై చంద్రచూడ్, సీజేఐ**

1. స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్లు దాఖలు చేయడానికి అనుమతి లభించింది.

2. ఆలస్యాన్ని క్షమించింది.

3. 2023 స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్ (సివిల్) నంబర్ 3006 2022 మార్చి 7 న బొంబాయి హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన మధ్యంతర ఉత్తర్వుల నుండి ఉద్భవించింది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 ప్రకారం 2023 నాటి రిట్ పిటిషన్ (సివిల్) నంబర్లు 95, 2023 లోని 142 లో మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2023 జనవరి 19 న జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ చెల్లుబాటును సవాలు చేయాలని పిటిషనర్లు కోరారు. స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్ (సివిల్) నంబర్లు 3007 మరియు 3008 2023 జనవరి 20 న బొంబాయిలోని హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు నుండి ఉద్భవించాయి.

4. మోటారు వాహనాల చట్టం 1988 2019 చట్టం 32 సవరణ ద్వారా సవరించబడింది, ఇంటర్ అలియా, అగ్రిగేటర్లను దాని నియంత్రణ నిబంధనల పరిధిలో అర్థం చేసుకోవడం. "అగ్రిగేటర్" అనే పదం సెక్షన్ 2 (1 ఎ) లో నిర్వచించబడింది, అంటే రవాణా ప్రయోజనం కోసం ఒక ప్రయాణికుడు డ్రైవర్తో కనెక్ట్ కావడానికి డిజిటల్ మధ్యవర్తి లేదా మార్కెట్ ప్రదేశం. సెక్షన్ 93 రవాణా వాహనాల నియంత్రణకు సంబంధించిన ఐదవ అధ్యాయంలో భాగం. అగ్రిగేటర్లకు వర్తించేలా సెక్షన్ 93 ను కూడా 2019 లో సవరించారు. సవరించిన సెక్షన్ 93 ఇలా ఉంది.

93. లైసెన్స్ పొందడానికి ఏజెంట్ లేదా క్యాన్వాసర్ లేదా అగ్రిగేటర్.-

(1) ఏ వ్యక్తీ తనను తాను నిమగ్నం చేసుకోకూడదు.

(i) ఏజెంట్ లేదా క్యాన్సర్ గా, పబ్లిక్ సర్వీస్ వాహనాల ద్వారా ప్రయాణించడానికి టిక్కెట్ల అమ్మకంలో లేదా అటువంటి వాహనాలకు కస్టమ్స్ కోరడంలో, లేదా

(ii) గూడ్స్ క్యారేజీల ద్వారా తీసుకువెళ్ళే వస్తువులను సేకరించడం, ఫార్వర్డ్ చేయడం లేదా పంపిణీ చేసే వ్యాపారంలో ఏజెంట్ గా,

(iii) అగ్రిగేటర్ గా,

అతను అటువంటి అథారిటీ నుండి లైసెన్స్ పొంది, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన షరతులకు లోబడి ఉంటే తప్ప.

అగ్రిగేటర్ కు లైసెన్సు జారీ చేసేటప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసే మార్గదర్శకాలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనుసరించవచ్చు:

ప్రతి అగ్రిగేటర్ ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ యాక్ట్, 2000 (2000) లోని నిబంధనలు మరియు దాని క్రింద చేసిన నియమనిబంధనలను పాటించాలని పేర్కొంది.

5. లైసెన్స్ లేకుండా ఏ వ్యక్తీ అగ్రిగేటర్ గా వ్యవహరించడానికి వీల్లేదని సవరించిన నిబంధన ప్రభావం. లైసెన్సు "అటువంటి అథారిటీ నుండి మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సూచించిన షరతులకు లోబడి ఉండాలి". సెక్షన్ 93(1)లోని మొదటి నిబంధన ప్రకారం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అగ్రిగేటర్కు లైసెన్స్ జారీ చేసేటప్పుడు, కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను "అనుసరించవచ్చు". సెక్షన్ 96 ఐదవ అధ్యాయంలోని నిబంధనలను అమలు చేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఒక నియమనిర్దేశక అధికారాన్ని ఇస్తుంది.

6. 2019 లో చట్టంలోని నిబంధనలను సవరించిన తరువాత, కేంద్ర రోడ్డు రవాణా మరియు రహదారుల మంత్రిత్వ శాఖ మోటార్ వెహికల్ అగ్రిగేటర్ మార్గదర్శకాలు 2020 ను రూపొందించింది. అగ్రిగేటర్ల రవాణాకు లైసెన్సుల జారీకి, అగ్రిగేటర్లు నిర్వహించే వ్యాపారాలను

నియంత్రించే ప్రయోజనాల కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి మార్గదర్శకాలను జారీ చేసినట్లు మార్గదర్శకాల్లో పేర్కొన్నారు. అగ్రిగేటర్కు లైసెన్స్ జారీ చేసేటప్పుడు, కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసే మార్గదర్శకాలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనుసరించవచ్చని నిర్దేశించే సెక్షన్ 93 తో సహా చట్టంలోని సవరించిన నిబంధనలకు అనుగుణంగా మార్గదర్శకాలను జారీ చేసింది. 2020 మార్గదర్శకాల్లో వివిధ నిబంధనలు ఉన్నాయి. వాటిలో:

(i) అగ్రిగేటర్ యొక్క అర్హతకు సంబంధించిన క్లాజ్ 4;

(ii) అగ్రిగేటర్ కు లైసెన్స్ మంజూరు చేయడానికి షరతులు విధించే క్లాజ్ 5;

(iii) క్లాజ్ 7 డ్రైవర్లకు సంబంధించి నిబంధనలను నిర్దేశిస్తుంది;

(iv) క్లాజ్ 8 వాహనాలకు సంబంధించి సమ్మతిని తెలియజేస్తుంది;

(v) క్లాజ్ 9 అనేది అగ్రిగేటర్ల అనువర్తనాలు మరియు వెబ్ సైట్ లకు సంబంధించి సమ్మతిని సూచిస్తుంది;

(vi) క్లాజ్ 10, ఇతర నిబంధనలతో పాటు భద్రతను ధృవీకరించడానికి సమ్మతిని నిర్దేశిస్తుంది; మరియు

(vii) ఛార్జీల క్రమబద్ధీకరణకు నిబంధనలు కల్పించే క్లాజ్ 13.

7. మోడల్ గైడ్లైన్స్లోని క్లాజ్ 15 ను కింద పొందుపరిచారు.

15. అగ్రిగేటర్ల ద్వారా రవాణాయేతర వాహనాల సమీకరణ:

(1) కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ట్రాఫిక్ రద్దీని తగ్గించడం, ఆటోమొబైల్స్ ను సమర్థవంతంగా వినియోగించడం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చొరవ చూపకపోతే రవాణాయేతర వాహనాల పూలింగ్ ను అగ్రిగేటర్ ద్వారా అందించవచ్చు.

అటువంటి ప్రతిపాదనకు గల హేతుబద్ధతను రాతపూర్వకంగా పేర్కొనాలి మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ రవాణా పోర్టల్ లో అందుబాటులో ఉంచాలి.

(2) ఈ మార్గదర్శకాల్లో పైన పేర్కొన్న సమ్మతితో పాటు, వర్తించే విధంగా, నాన్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ వెహికల్స్ ని సమీకృతం చేయాలనుకునే అగ్రిగేటర్ ద్వారా ఈ క్రింది వాటిని పాటించాలి:

(a) ఒక క్యాలెండర్ రోజున గరిష్టంగా నాలుగు రైడ్-షేరింగ్ ఇంట్రా-సిటీ ట్రిప్పులు మరియు అగ్రిగేటర్తో అనుసంధానించబడిన డ్రైవర్తో ప్రతి వాహనానికి వారానికి గరిష్టంగా 2 రైడ్-షేరింగ్ ఇంటర్-సిటీ ట్రిప్పులు అనుమతించబడతాయి.

(b) ఈ క్లాజ్ 15 కింద ఇంటిగ్రేట్ చేయబడిన వాహనం అగ్రిగేటర్తో అనుసంధానించబడిన యజమాని లేదా డ్రైవర్ కాకుండా వాహనంలో రైడ్-షేర్ చేసేవారికి కనీసం రూ .5 లక్షల బీమాను పొందుతుంది.

8. క్లాజ్ 15(1) ప్రకారం కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ట్రాఫిక్ రద్దీని, వాహన కాలుష్యాన్ని తగ్గించడంతో పాటు ఆస్తులను సమర్థవంతంగా వినియోగించుకోవాలనే లక్ష్యంతో ముందుకు సాగాలి. అయితే, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిషేధించకపోతే రవాణాయేతర వాహనాల పూలింగ్ను అగ్రిగేటర్ అందించాలని క్లాజ్ 15 నిర్దేశిస్తోంది. అటువంటి నిషేధానికి గల హేతుబద్ధతను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లిఖితపూర్వకంగా పేర్కొనాలి మరియు దాని రవాణా పోర్టల్ లో అందుబాటులో ఉండాలి.

9. మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం అగ్రిగేటర్లకు సంబంధించి ఎలాంటి నిబంధనలను రూపొందించలేదు, ముఖ్యంగా సెక్షన్ 93 (1) లోని నిబంధనలను అమలు చేయడానికి. సెక్షన్ 93 లోని మొదటి నిబంధన ప్రకారం అగ్రిగేటర్ కు లైసెన్స్ జారీ చేసేటప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసే మార్గదర్శకాలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పాటించవచ్చు. కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలకు ఆమోదయోగ్యమైన విలువ ఉంది. అవి తప్పనిసరి కాదు. సెక్షన్ 96 కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన

అధికారానికి అనుగుణంగా నిబంధనలను రూపొందించినప్పుడు, 2020 లో కేంద్ర ప్రభుత్వం రూపొందించిన మార్గదర్శకాలను కూడా ఇది గుర్తుంచుకోవచ్చు. సెక్షన్ 93(1)లోని మొదటి నిబంధన, మార్గదర్శకాల సరళ నిబంధనల దృష్ట్యా, ఈ మార్గదర్శకాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని, లైసెన్స్ ఇవ్వాలా వద్దా, సెక్షన్ 96 కింద సాధారణ నియమనిర్మాణ అధికారానికి అనుగుణంగా నిబంధనల రూపకల్పనకు సంబంధించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తుది నిర్ణయానికి రావాల్సి ఉంది.